

Elia stelt ondertekening HVDC-contracten

Prinses Elisabeth Eiland voorlopig uit om in de veranderende marktcontext samen met overheid meerdere opties af te wegen

- Eenzijdige beslissing door Elia Transmission Belgium (ETB) zonder verdere politieke dialoog zou ongepast zijn in de huidige oververhitte HVDC-toeleveringsmarkt
- Op 4 februari 2025 heeft de Raad van Bestuur van Elia Transmission Belgium beslist om de ondertekening van de HVDC-contracten voor het Prinses Elisabeth Eiland voorlopig uit te stellen
- Het referentiescenario blijft positief. Alternatieve designs hebben in huidige marktcontext eveneens troeven maar zijn onzeker en vragen om een actieplan met regelgevende aanpassingen
- Uitstel van de ondertekening van de HVDC-contracten brengt een geschatte vertraging van drie jaar met zich mee, maar geeft de Belgische overheid meer tijd voor een gedragen keuze

BRUSSEL | Door de prijsstijging voor hoogspanningsinfrastructuur op gelijkstroom (HVDC) neemt Elia Transmission Belgium (Elia) voorlopig geen beslissing over de laatste contracten voor het Prinses Elisabeth Eiland. De contractondertekening uitstellen is niet zonder gevolgen maar geeft extra tijd om het huidige ontwerp in de veranderende marktcontext af te wegen met alternatieve concepten. Deze zijn eveneens verdedigbaar maar vragen een gezamenlijk actieplan met alle betrokken partijen aangezien er op dit moment zowel beleidsmatig als naar regelgeving toe onzekerheden zijn. Omdat het Belgische energie-eiland van groot strategisch belang is en bepalend voor de Belgische elektriciteitsvoorziening in de komende decennia, wil Elia met het uitstel alle opties openhouden. De betrokken overheidsinstanties hebben nu meer tijd om een finale keuze te maken en eventueel begeleidende maatregelen te nemen.

Bouw van eiland en AC-contracten gaat onverminderd voort

Het Prinses Elisabeth Eiland is een van de belangrijkste projecten van het Federaal Ontwikkelingsplan voor het Belgische hoogspanningsnet dat in 2023 is goedgekeurd door de federale regering. Elia voert het project uit binnen een wettelijk kader maar is niet ongevoelig voor de toenemende bezorgdheid over de duurder geworden HVDC-technologie. Intussen gaat de bouw van het kunstmatige eiland (funderingen) en de uitvoering van de al getekende wisselstroomcontracten (HVAC) onverminderd voort. Die zorgen ervoor dat twee (700 MW + 1400 MW) van de drie toekomstige offshore windparken gerealiseerd worden. Zo wordt alvast 60% van de nieuwe Prinses Elisabeth windzone uitgevoerd.

Onzekerheid uitsluitend over de HVDC-contracten

Om het derde windpark (1400 MW) aan te sluiten, onderhandelt Elia momenteel voor twee HVDC-convertors (één op het eiland en één aan de Belgische kust). Deze moeten -naast de aansluiting van dit windpark- ook de ontwikkeling van een hybride interconnector met het Verenigd Koninkrijk (Nautilus project) mogelijk maken.

De internationale aanbesteding die Elia heeft opgezet voor deze gelijkstroomcomponenten toont een oververhitte toeleveringsketen met aanzienlijke prijsstijgingen. Hoewel de voorwaarden van de betrokken leverancier vergelijkbaar zijn met deze bij andere Europese netbeheerders, zijn ze - ondanks onze inspanningen - veel hoger dan onze initiële ramingen.

Deze significante kostenstijging - die specifiek is voor HVDC - is het gevolg van schaarste, in combinatie met de stijging van de materiaalkosten en inflatie. Elia ervaart dit niet in dezelfde mate voor andere lopende investeringsprojecten. Om de HVDC-contracten binnen de gestelde termijn (tegen 2032) te realiseren, stelde de gekozen leverancier ons een deadline om uiterlijk tegen midden februari 2025 het voorgestelde contract te gunnen.

Aangezien Elia als netbeheerder beslist beleid uitvoert, lijkt het ons in de huidige uitzonderlijke marktomstandigheden ongepast om een eenzijdige beslissing te nemen zonder verdere politieke steun. Om alle opties open te houden, heeft Elia de voorbije weken verschillende alternatieven geanalyseerd waarbij een afweging wordt gemaakt tussen de voor- en nadelen en waarbij ook een reeks onzekerheden in rekening worden genomen. Dit zijn complexe analyses die heel wat expertise vragen en momenteel in alle sereniteit met alle belanghebbenden besproken worden.

Kiezen tussen het referentie-scenario en (onzekere) alternatieven

Ondanks de vastgestelde kostenstijgingen is het referentiescenario (combinatie van AC- met DC-infrastructuur én een hybride interconnector met het VK) nog steeds een financieel verantwoorde optie aangezien het een positieve netto contante waarde heeft (NPV of netto present value). Dat wil zeggen dat er over de volledige projectduur een positieve verhouding is tussen de baten (= verwachte daling van de elektriciteitsprijzen) en de kosten (=stijging van de

netkosten). Het DC-gedeelte van het Prinses Elisabeth met enkele jaren uitstellen, verandert deze positieve verhouding niet; mits de marktomstandigheden niet voort verslechteren. In de huidige fase van het project zijn de risico's in verband met de implementatie van de referentieoplossing grotendeels geïdentificeerd, samen met de acties die nodig zijn om hun impact te beheersen.

Onze analyses tonen dat het in de huidige marktomstandigheden ook mogelijk is om alternatieve ontwerpen te ontwikkelen die passen in het concept van een energiehubs en die eveneens een positieve netto contante waarde hebben. Dit zijn alternatieven die in het verleden al eens overwogen zijn maar in de toenmalige marktomstandigheden op diverse vlakken een minder gunstige uitkomst hadden.

Alternatief vraagt actieplan

Hoewel deze alternatieven (op korte termijn) een beperktere impact hebben op de toekomstige transmissienettarieven, zijn ze ook onderhevig aan de opwaartse evolutie van de kosten van elektrische apparatuur die op de markten worden waargenomen, maar brengen ze ook een aantal onzekerheden met zich mee en hebben ook directe gevolgen. Het zou bijvoorbeeld België's initiële doelstellingen voor de ontwikkeling van eigen gedecarboniseerde elektriciteitsproductie vertragen. Alternatieve scenario's kunnen ook de neerwaartse druk op de elektriciteitsprijs verminderen en de bevoorradingszekerheid negatief beïnvloeden.

Mocht de regering kiezen voor één van de voorgestelde alternatieven, dan zal een gezamenlijk actieplan nodig zijn tussen de overheid, de regulator en Elia. Bovendien is er ook afstemming nodig met de Britse regulator Ofgem en de Britse hoogspanningsoperator (voor het Nautilus project). Omdat deze alternatieven afwijken van het referentie-scenario zou ook een aanpassing nodig zijn van het ministerieel besluit omtrent het netontwerp op zee én een herziening van het Federaal Ontwikkelingsplan.

Uitstel van beslissing

Omdat kiezen tussen het referentie-scenario en alternatieven tijd vraagt, zal Elia de HVDC-contracten voor het Belgische energie-eiland voorlopig niet ondertekenen. Op die manier hebben de overheden meer tijd om de verschillende opties af te wegen en begeleidende maatregelen te nemen.

Aangezien Elia het onderhandelde HVDC-contract in februari 2025 niet gunt, zal de realisatie van de HVDC-convertores niet uitgevoerd worden binnen de vooropgestelde termijn. Het zal aan de regering zijn om het referentie-ontwerp te bevestigen of te herzien. Het gaat hier immers om een strategische keuze over de Belgische elektriciteitsvoorziening voor de komende decennia. Als er gekozen wordt voor het referentie scenario, zal de duurtijd van het uitstel om de HVDC-convertores te bouwen verder overlegd worden met de gekozen leverancier. De gehele vertraging van het project wordt geschat op ongeveer drie jaar.

Ter info

De Belgische federale regering besliste in 2021 om de capaciteit voor offshore wind meer dan te verdubbelen. Bovenop de al operationele 2,3 GW (oranje vlakken op kaart) komt er tegen 2032 tot 3,5 GW aan offshore windcapaciteit bij (niet ingekleurde vlakken op kaart). Die wordt ontwikkeld in de nieuwe Prinses Elisabeth windzone die bestaat uit 3 kavels (windparken) die via een tender toegekend zullen worden aan windontwikkelaars.

Omdat België's eigen offshore wind potentieel beperkt is, kijkt ons land naar samenwerking met andere Europese landen zoals Groot-Brittannië en de noordelijke Noordzeelanden. Hun windpotentieel op zee is veel groter en bovendien zijn de windomstandigheden er doorgaans anders. Als het hier niet waait, kan er goedkope stroom geïmporteerd worden uit andere regio's. Dat maakt interconnectie over lange afstanden interessant. Bijkomende interconnecties versterken onze bevoorradingszekerheid en geven toegang tot competitieve energieprijzen. Dit versterkt de concurrentiekracht van onze energie-intensieve industrie.

Waarom een eiland-concept met een combinatie van AC en DC?

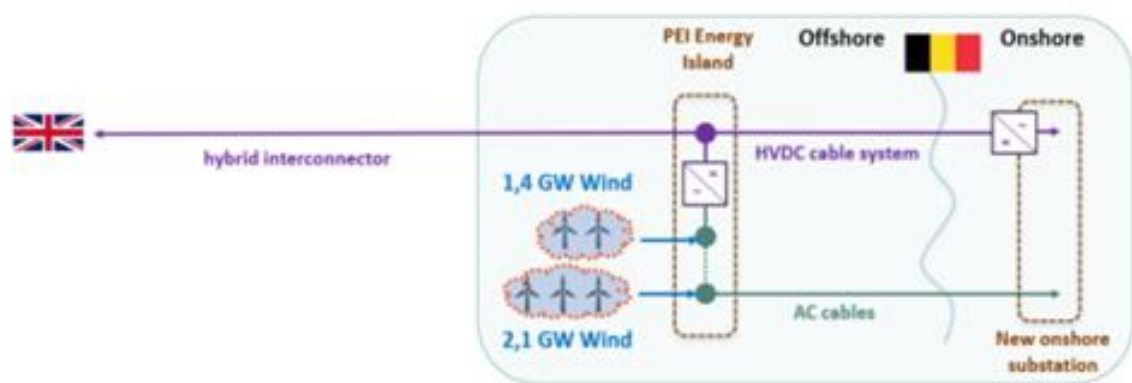
Om de ontsluiting van 3,5 GW offshore wind capaciteit te combineren met een toenemende behoefte aan meer interconnecties, heeft Elia een innovatief ontwerp uitgewerkt dat zowel technisch als economisch de beste opties biedt.

In plaats van verschillende offshore windplatformen te bouwen, is gekozen voor een kunstmatig eiland, het Prinses Elisabeth Eiland, waarop alle hoogspanningsinfrastructuur gebundeld wordt. Door hierop componenten van zowel wisselstroom (AC) als gelijkstroom (DC) te combineren, worden bijkomende functionaliteiten gecreëerd. Omdat we het eiland in de toekomst ook met duurzame elektriciteitsproductie in het buitenland willen verbinden (via hybride interconnectoren) wordt het eiland een energie-hub. Het is de eerste bouwsteen van een geïntegreerd Europees net.

Wat zijn hybride interconnectoren?

Hybride interconnectoren zijn interessant omdat ze een dubbele functie hebben. Het is een elektrische verbinding tussen 2 landen die ook gelinkt is aan een (grootschalige) offshore windpark. Als er voldoende wind is, wordt de transmissiekabel gebruikt om de windproductie naar land te brengen. Bij onvoldoende wind kan via dezelfde kabel elektriciteit uit het andere land geïmporteerd worden. Hybride interconnectoren zijn daarom efficiënter. Waar een klassieke radiale connectie (tussen een offshore windpark en het vasteland) voor 40%-50% van de tijd wordt gebruikt (het waait immers niet altijd), is de gebruikscapaciteit van een hybride interconnector wel 65% tot 85% (afhankelijk van het type turbine, de windomstandigheden, etc.).

Door op het eiland een HVDC-converter te integreren, creëer je de mogelijkheid om vanaf 2032 een hybride interconnector met Groot-Brittannië aan te sluiten (project Nautilus) en dit zonder bijkomend convertorstation of bijkomende kabels tussen het eiland en het Belgische vasteland. In een latere fase (vanaf 2036) kan via de HVDC-infrastructuur zelfs een tweede interconnector worden aangesloten met één van de noordelijke Noorzeelanden.

Door AC- en DC-technologie te bundelen op 1 locatie zorg je bovendien voor grotere leveringszekerheid bij de windontwikkelaars. Van op het eiland vertrekken 7 hoogspanningskabels naar land (6 in AC en 1 in DC). Als 1 van die kabels buiten dienst raakt, kunnen de andere (deels) overnemen. Na het kabelincident in januari 2024 met het Rentel windpark is duidelijk aangetoond wat de voordelen zijn van een vermaasd hoogspanningsnet.